

VIỆT - NAM CỘNG - HÒA

Politique
CHÍNH - SÁCH
VĂN-HÓA GIÁO-DỤC

de l'éducation culturelle

Học **Diễn - văn do**

Bác-Sĩ NGUYỄN-LƯU-VIÊN

Phó Chủ-Tịch Đặc-trách Văn-Hóa Xã-Hội
đọc trong cuộc họp báo ngày 27-7-1966
của Nội-Các Chiến-Tranh

VIỆT - NAM - CỘNG - HÒA

CHÍNH - SÁCH
VĂN - HÓA - GIÁO - DỤC

Đã - và - đã

Bác-Sĩ NGUYỄN-LỮ-VIỆN

Nhà CH. TNK Địch-Bá - Văn-156 12-110

Độc lập Quốc-Khả - Sài - gòn - ngày 27-7-1954

100 - Nguyễn-Cát-Chiêu - Trầm

VIỆT - NAM CỘNG - HÒA

CHÍNH - SÁCH
VĂN-HÓA GIÁO-DỤC

Diễn - văn do

Bác-SY NGUYỄN-LƯU-VIÊN

Phó Chủ-Tịch Đốc-trách Văn-Hóa Xã-Hội
đọc trong cuộc họp báo ngày 27-7-1966
của Nội-Các Chiến-Tranh

VIỆT - NAM CÔNG - HÒA

WASON

LA

1180

N57

HOÀNG - HINH
VĂN-HÒA GIÁO-DỤC

F/101 Yen

Đĩa - văn do

SỞ SỸ HOUYÊN-LƯU-VIÊN

Phó Chủ-Tịch Ban-Chức Văn-Hóa Xã-Hội
Độc-trong việc này ngày 27-7-1954
Cán Bộ/Các Chức-Tư

Một chính-sách được hoạch-định dù đáng phải có một chương-trình thích-hợp để thi-hành; một chương-trình dù thích-hợp phải có một kế-hoạch hợp lý để thực-hiện. Nhưng chính-sách, chương-trình kế-hoạch đều biến thành vô-dụng nếu không có người và không có phương-tiện để thực-hiện nó.

Vấn-đề cán-bộ và ngân-sách vẫn là vấn-đề căn-bản.

WASON

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher, but appears to contain several lines of a letter or document.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher, but appears to contain several lines of a letter or document.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher, but appears to contain several lines of a letter or document.

Thưa quý vị,

Thường thường muốn vạch ra một chính sách cho Bộ hay Tổng-Bộ của mình, người ta hay bắt đầu bằng phê-bình những chính-sách trước và vạch những khuyết-diểm của tình-trạng hiện-tại trong ngành mình phụ-trách.

Việc ấy tôi sẽ không làm vì nhiều lý-do :

1)- Chúng tôi ở đây không mắc cái mà tôi mạn phép gọi là « bệnh ấu-trì của người vào chính-quyền » cho rằng những người tiên-nhiệm không có làm gì hết, và lịch-sử của ngành hay bộ mình phụ-trách chỉ bắt đầu từ ngày chính mình bước chân vào ngành hay bộ ấy.

2)- Tôi xác-nhận rằng riêng về phần Văn-hóa Giáo-dục các người tiên-nhiệm của tôi đã làm được nhiều việc như : thu-hồi chủ-quyền quốc-gia trên lãnh-vực Văn-hóa Giáo-dục, thực-hiện Đại-hội Giáo dục 1958 để đề ra những đường hướng cho nền giáo dục Việt-Nam, xây cất thêm trường, đào-tạo thêm cán-bộ giáo-huấn, và đặc biệt sau ngày cách-mạng 1-11-63 triệu-tập Đại-hội Giáo-dục Toàn quốc năm 1964 để mở xé cần thận những khuyết-diểm của nền

giáo-dục nước nhà, đề ra những dự-án cải-tổ hệ thống giáo-dục, nêu lên các vấn-đề cán-bộ và trường ốc ở bậc Tiểu-học, Trung-học và Đại-học, vấn-đề giáo-dục kỹ-thuật và chuyên-nghiệp, vấn-đề đức-dục và kỷ-luật học-đường, vấn-đề thi cử, v.v...

Cũng như về sau đã thành lập Hội-đồng Quốc-gia Giáo-dục đầu năm 1965, Đại hội Chương trình Giáo-dục giữa năm 1965 và phác-họa một kế hoạch ngũ niên về giáo-dục.

3)- Nhắc đi nhắc lại mãi những khuyết-điểm của nền giáo-dục hiện-đại là cố sức, một cách buồn cười đập cái cửa đã mở tung ra từ hồi nào rồi. Vì thưa quý vị, những khuyết-điểm ấy đã quá rõ rệt và đã được nêu lên nhiều lần, bằng những câu rất là xác thực và đanh thép mà tôi xin phép lược liệt nhắc lại sau đây :

« Chúng ta phải can-đảm mà nhận-chấn một thực-tại ; đó là hiện-trạng lâm nguy của nền giáo-dục nước nhà tách xa thực-tế, nặng tính-chất từ-chương, chịu ảnh-hưởng sâu đậm của một chương-trình học-chính cũ kỹ của Pháp (Ký tên : Giáo-sư Nguyễn-Đình-Hòa 1964)

hoặc « Nền giáo-dục của ta hiện nay có tính-cách vay mượn, chịu ảnh-hưởng ngoại lai, hay nói cho đúng hơn là một di-sản của một nền giáo-dục thực-dân phong-kiến, thiếu tính-cách độc-lập, thiếu tinh-thần dân-tộc, thiếu sự sáng-tạo, không thiết-thực với hoàn

cảnh xã-hội, không dựa trên nhu-cầu của đất nước. Mà vì vậy cho nên thiếu hẳn một chính-sách rõ rệt dựa trên những căn-bản vững chắc, không có một kế-hoạch lâu dài, có cải-tò cũng chỉ là đổi chi-tiết. Cũng vì vậy mà chương-trình không thống-nhất, thay đổi tùy theo chánh-phủ, bị cắt xén vì biến-chuyển của thời-cuộc, trình-độ mỗi ngày một kém. Chương-trình nặng về lý-thuyết có tính-cách từ-chương nhồi sọ, nặng về thi cử, cổ học đề đẩu, đẩu đề kiểm còm, xa thực-tế, thiếu địa-phương-tính, không chú-trọng tới cơ-cấu địa-lý, tới sắc - thái địa - phương, không sử dụng thiên-nhiên địa-phương, khoa-học quan-sát tại chỗ, không thực - dụng, không hướng - nghiệp, học sinh ít có thi-giờ thực-tập; trường kỹ-thuật quá ít so với các trường phổ-thông. Đã thế chương-trình lại nặng và dài, một chương-trình quá bao-quát, nhưng chỉ trọng tri-dục thôi, nhẹ phần đức-dục và thể-dục ! (Ký tên ; Giáo-sư Nguyễn-Chung-Tú - 1964)

Hoặc đoạn sau đây :

«Nền giáo-dục của nước ta hiện thời thiếu tính-cách thuần-nhất, không sát với thực-trạng và nhu-cầu địa-phương. Tuy có những cải-cách lẻ-tẻ, nhưng nền giáo-dục của ta vẫn chưa thoát-ly những cơ-cấu tổ-chức và chương-trình học của thời Pháp-thuộc để lại. Do đó người thanh thiếu-nhi trong học-đường thường bị tách rời ra khỏi hoàn-cảnh sinh-hoạt trong địa-phương mình, xứ-sở mình. Học và hành thiếu phối-hợp thành ra những kiến-thức thôu thập trong học-đường không giúp ích được cho công cuộc sinh-hoạt trong đời sống. Nền giáo-dục của ta thiếu quan-niệm và tổ-chức hướng

học và hướng nghiệp. Tóm tắt, có thể nói là nền giáo-dục của ta tuy phát-triển rất mau về số lượng, nhưng đã thiếu một chánh-sách hướng-dẫn và một kế-hoạch tổ chức để thích-ứng với nhu-cầu quốc-gia và khai-triển khả-năng của thế-hệ thanh-niên đến cực độ. (Ký tên, Giáo-sư Trần-Văn-Kiện, 1964, lúc ấy Đồng-lý Văn phòng Bộ Quốc-gia Giáo-dục).

Như vậy nghĩa là những gì đáng nói về hiện trạng của nền giáo-dục nước nhà đã được nói, và từ lâu, tôi không có nhận-xét gì mới mẻ.

— Không có nhận-xét mới mẻ, không nghĩa là không còn việc gì làm nữa, vì thưa quý vị Tổng-Bộ Văn hóa Giáo-dục còn có nhiều việc làm lắm. Và có lẽ vì ý-thức được vấn-đề trọng-đại có liên-quan tới toàn dân, tới tương-lai của đất nước và là một vấn-đề cấp bách nên Nội-các Chiến-tranh, mặc dầu phải đặt nặng vấn-đề chiến-đấu chống Cộng và thắng Cộng, không quên xây-đựng nền Văn-hóa Giáo-dục của nước nhà và thể-hiện sự lưu tâm ấy bằng cách tăng-cường Tổng-Bộ có một Phó Chủ-tịch dân-sự đặt-trách, một Ủy-viên và một Thứ-ủy trực-tiếp điều-khiển, đề mong sẽ đem lại những kết-quả cụ-thể cho xứ-sở, mặc dầu những kết-quả trong lãnh-vực văn-hóa giáo-dục không xuất-hiện ngay mà phải đợi chờ thời-gian mới biểu-lộ được, và mọi lầm-lẫn trong chính-sách văn-hóa sẽ có ảnh-hưởng tai hại cho cả thế-hệ. Cho nên chính-sách giáo-dục không thể là một sản-phẩm của trí suy-đoán mãnh-liệt của một cá-nhân nào, mà là sự góp phần của nhiều người cùng chung một hoài-bão, không có thiên-kiến,

không có tham-vọng cá-nhân, mà hướng tất cả về tương lai của dân-tộc. Với ý-thức trách-nhiệm ấy, và vì có phận-sự của người phụ-trách hoạch-định một chánh-sách đề hướng-dẫn trong giai-đoạn này, tôi xin nêu ra đây những nét đại-cương cố gắng tổng-hợp những ý-kiến, kinh-nghiệm và thành-tích của những vị tiên-nhiệm của tôi, cũng như của các vị giáo-sư văn-hào, nhân-sĩ đã phát-biểu trong các kỳ Hội-nghị Giáo-dục những năm qua, vì quan-niệm giáo-dục căn bản cũng như phương-thức thực-hiện không thể là sáng-kiến độc-đoán của một cá-nhân mà phải có tính cách liên-tục và trường-tồn không phụ thuộc vào cá nhân người lãnh-đạo giáo-dục hay hoàn-cảnh chánh trị xã-hội nhiều khi chỉ có tánh-cách giai-đoạn. Với ý niệm ấy chúng tôi cho rằng *văn-hóa giáo-dục phải là một yếu-tố để phát-triển con người, cải-tiến xã-hội và xây dựng một tương-lai tốt đẹp hơn cho đất nước*. Chánh-sách văn-hóa xã-hội phải đi song song với chánh sách chung của Chánh-phủ. Mà chánh-sách chung của Nội các Chiến-tranh là Tư-sản-hóa nhân dân, cách-mạng xã-hội và xây-dựng Dân-chủ. Cho nên chánh-sách Văn-hóa Giáo-dục phải đi sát với sự phát-triển xã-hội và kinh tế. Văn-hóa và kinh-tế phải yểm-trợ lẫn nhau trong một trạng-thái quân-bình đồng-tiến.

— Một chương-trình kỹ-nghệ-hóa xứ-sở phải đi song-song với việc đào-tạo chuyên-viên về kỹ thuật; và việc đào-tạo chuyên-viên kỹ-thuật phải đi đôi với một chánh-sách kỹ-nghệ-hóa để có thể tạo ra « một thị-trường » thu dụng những chuyên-viên ấy.

— Một chương-trình phát-triển nông-thôn

phải đi đôi với việc huấn-nghiệp rộng lớn thể-hiện bằng nhiều trung-tâm đào-tạo cán-bộ chuyên-môn nông nghiệp để cho chương-trình ấy được một số chuyên viên tương xứng yểm-trợ mới có kết-quả.

— Một mặt khác, một chánh-sách xây-dựng tự-do dân-chủ phải đi đôi với sự nâng cao kiến-thức của toàn dân, nhất là trình-độ kiến-thức của đại đa số nhân dân (ở đây là giới nông-dân), thì sự xây dựng dân-chủ mới có ý nghĩa và sự bình-dẳng và sử dụng đúng mức các quyền tự-do dân-chủ mới thực hiện được.

Chúng qui chánh-sách văn-hóa giáo-dục phải theo định-luật của sự phát-triển của một nước chậm-tiến nông-nghiệp mới thu hồi độc-lập đang vươn mình để tiến, trên con đường phát-triển kinh-tế, xây-dựng dân-chủ, mà không mất bản-sắc truyền-thống của dân tộc, kiến-tạo một xã-hội tiến-bộ mà không mất gốc rễ.

Những nhu-yếu trên đây quyết-định chiều hướng căn-bản của nền văn-hóa giáo-dục nước nhà.

1)- Tận dụng văn-minh duy-lý Tây-phương làm phương-tiện tiến-bộ xã-hội: Nghĩa là nền văn-hóa giáo dục sẽ có tinh-cách khoa-học.

2)- Nhưng văn-minh khoa-học có thể tạo nên con người vì quá thiên về duy-lý mà phủ-nhận giá-trị tinh thần cổ-truyền, nhằm mất nhai lại bã mía của Tây phương rồi đem ép nó vào cái khuôn Việt-Nam một cách vô hiệu-quả, cho nên cần phải bảo-tồn và phát huy bản-sắc dân-tộc trong sự hòa-hợp của văn-minh

đạo-học Đông-phương và văn-minh duy-lý Tây-phương vì vậy mà tính-chất thứ hai của nền văn-hóa tương-lai phải là *dân-tộc* và *đạo-đức*.

3)- Giáo-dục là một khí-cụ để nâng cao trí-tuệ và luân-lý không chỉ nhằm vào phát-triển những cá-nhân lẻ loi, tự cô-lập mình với xã-hội và cũng không phải là những đặc-quyền về học hỏi hiểu biết dành cho một thiểu-số ưu-đãi. Nó phải phục vụ cho đại đa số quần chúng nghĩa là nó phải có tánh-chất *đại-chúng*.

4)- Sau cùng văn-hóa của xã-hội chúng ta là văn hóa *nhân-bản* có mục-tiêu phát-triển phần nội-tâm của con người trên những lãnh-vực tinh-cảm, tâm-linh, tư-tưởng, nâng cao trình-độ tư-tưởng đào-thải những tánh xấu, huấn-luyện tinh-cảm trong lành, uốn nắn tâm tư và tiềm-thức vào nếp suy-tưởng hướng-thiện, hướng-thượng, về Chân, Thiện, Mỹ.

Trên những căn-bản và tính-chất nói trên của Văn-hóa Giáo-dục :

- khoa-học và tiến-bộ
- dân-tộc và đạo-đức
- đại-chúng và nhân-bản.

chúng ta cần phải :

a). Có một kế-hoạch trường-kỳ gồm cả hai khía cạnh ; tăng-gia về lượng và tăng-gia về phẩm-chất giáo dục, trong ấy có vấn-đề soát xét lại quan-niệm giáo dục hiện-tại,

b)- Phát-triển nền giáo-dục kỹ-thuật và chuyên nghiệp đến mức tối đa.

c)- Bành-trưởng nền giáo-dục căn-bản có thể được mở rộng cho mọi công dân và nếu được, cường bách giáo-dục tiểu-học, vấn-đề này nằm trong kế hoạch trường-kỳ.

đ)- Chú-trọng đến giáo-dục tráng-niên, vấn-đề này sẽ cần liên-lạc với Bộ Thông-Tin.

Những điểm muốn trình-bày rõ rệt như sau :

A.- Có một kế-hoạch trường-kỳ giáo-dục gồm cả hai khía cạnh : kế-hoạch tăng-gia về lượng và kế hoạch tăng-gia về phẩm-chất của giáo-dục. Về lượng, một kế-hoạch giáo-dục phải lấy căn-bản sự tăng-gia sĩ số, không phải chỉ đề thỏa-mãn theo một tỷ-số nào đó cho nhu-cầu hiện-tại vì như vậy không thể nào bắt kịp sự tăng-gia sĩ-số đề thỏa-mãn nhu-cầu tương-lai. Kế-hoạch giáo-dục phải dựa trên căn-bản sự gia tăng dự đoán trong tương-lai để dự trù mức-độ có thể thỏa-mãn. Vì vậy một kế-hoạch trường-kỳ giáo dục sẽ đòi hỏi một sự dự trù ngân-sách lớn lao và cần được thỏa-mãn để làm giảm bớt áp-lực gia-tăng sĩ-số trong tương-lai. Nếu không, cái cảnh thiếu trường ốc, thiếu giáo-sư vẫn tiếp diễn hàng năm, mỗi lần mỗi thêm trầm trọng. Sự gia-tăng số lớp học, số giáo chức đào-tạo, không dựa trên căn-bản gia-tăng sĩ số ấy chỉ là một sự vá-viu trong cố gắng đuổi theo nhu-cầu mà không bao giờ bắt kịp. Hiện nay, ngân sách giáo-dục chỉ có 4% ngân-sách-quốc-gia so với 40% trong nhiều nước tân tiến.

Về kế-hoạch tăng-gia phẩm-chất của giáo-dục

quan trọng hơn hết là sự xét lại cái quan-niệm giáo dục hiện-tại để tìm ra một đường hướng mới trong tương-lai. Chỉ có thể gọi là cải-tò giáo-dục khi nào có sự thay đổi ngay từ cái triết-lý căn-bản của giáo dục, khi nào chúng ta đã có một quan-niệm giáo dục phù-hợp với hoàn-cảnh xã-hội, văn-hóa, kinh tế của Việt-Nam, một nền giáo-dục có năng-xuất thật sự để thỏa-mãn các nhu-cầu ấy. Nếu không soát xét và đặt lại vấn-đề căn-bản này, sự gia-tăng sĩ số trường-óc và nhân-viên giáo-huấn chỉ làm thêm trầm-trọng hoàn-cảnh bế-tắc, không phải đến ngày hôm nay chúng ta mới nói đến những định-nghĩa của giáo dục là đào-tạo con người toàn-ven về trí, đức, thân thể, giáo-dục là đào-tạo con người thích-nghỉ với xã-hội hiện-tại và tương-lai, giáo dục là sự cấu-tạo môi trường để tạo nên ở con người những thái-độ mong muốn. Quan-niệm căn-bản về giáo-dục ấy đã có từ lâu, nhưng ngày nay chỉ còn được nhắc nhở ở các trường Sư-phạm hoặc mỗi khi xảy ra cảnh hỗn-loạn ở học đường, chính môi-trường giáo-dục hay những phương thức giáo-dục đã khiến cho ta đi sai lạc hẳn quan-niệm căn-bản và hầu như không muốn trở lại với quan-niệm ấy nữa.

Nói làm gì đến giáo-dục tu thân hay giáo-dục trí, đức, thể khi mục-tiêu quan-trọng nhất và thiết-thực nhất của « Giáo-dục » hiện-tại là thi cử, ai cũng nói đến thi cử, người học trò ngong ngóng đến mùa phượng nở, học-đường lo lắng nhìn kết-quả kỳ thi, Bộ Giáo dục lo ra bài thi, lo tổ-chức kỳ thi, lo viết bằng và lo xử kiện về thi cử. Đành rằng thi cử là cần-thiết và là

phương-thức kiểm-soát kết-quả giáo-dục, thi cử cũng là một động-cơ khuyến-kích trẻ em cố gắng, mặc dầu một sự cố gắng không liên-tục mà « lên bổng xuống trầm » theo chu-kỳ các kỳ thi. Nhưng thi cử nhất thiết không nên coi là trung-tâm-điểm của giáo-dục. Đối tượng chính-yếu của giáo-dục phải là đứa trẻ. Chúng ta cũng phải nói đến *một nền giáo-dục vì trẻ, bởi trẻ và cho trẻ. Chắc chắn không là một nền giáo-dục vì thi cử, bởi thi cử và cho thi cử.*

B. — Trong việc thực-hiện nền giáo-dục nhân-bản, tôn-trọng giá-trị thiêng liêng của con người, lấy con người làm cứu-cánh không thể coi đứa trẻ như người lớn thu gọn mà là những cá-nhân đang phát-triển có khả-năng, sở-thích, nhu-cầu khác nhau, nếu không phát triển ở chúng những khả-năng riêng biệt thì nền giáo dục ấy đi ngược lại với nguyên-tắc nhân-bản và những nguyên-lý căn-bản của khoa Tâm-lý Giáo-dục.

Một chương-trình học-khóa duy nhất áp-dụng suốt 12 năm học cho mọi đứa trẻ, với khả-năng khác sở-thích và nhu-cầu khác nhau, đưa đến kết-quả là chỉ một thiểu-số hưởng lợi còn đa số bị gạt ra ngoài. Điều này chứng tỏ bằng kết-quả các kỳ thi với tỷ-số 20-30% trúng tuyển. Tỷ - số còn lại, dồn hết năm này qua năm khác sẽ đi đâu, không ai cần bận tâm đến họ. Ấy là quan-niệm giáo-dục cho thiểu số ưu-tú (élite) từng làm căn-bản cho nền giáo-dục HI-LA (Greco-Latin) mà cũng là một di sản của nền giáo dục Pháp xa xưa. Phương-thức nhân-bản giáo-dục đòi hỏi học-đường phải tạo điều-kiện cho sự phát

triển của trẻ tùy theo khả-năng, khuynh-hướng của cá-nhân tìm hiểu và phát-triển các khả-năng ấy. Nói một cách cụ-thể hơn, tại các trường Trung-học, trong giai-đoạn đưa trẻ bắt đầu từ bỏ giai-đoạn thiếu-niên để bước sang thời-kỳ thanh-niên, nhiệm-vụ của học đường là phải cố gắng tạo cơ-hội cho đứa trẻ tiếp xúc với mọi cơ-hội học hỏi và hoạt-động để có thể tìm hiểu ở chúng những khả-năng và khuynh-hướng dần dần xuất-hiện. Theo các nhà tâm-lý giáo-dục, đây là giai-đoạn từ 11 đến 13 tuổi hay là giai-đoạn tìm hiểu hoặc thử thách (banc d'essai). Trong giai-đoạn này khả-năng, hứng-thú, thái-độ của chúng chưa ổn định, cần phải tạo cơ-hội cho chúng tiếp-xúc với nhiều hoạt-động hay môn học khác nhau. Nhờ một chương-trình hướng-dẫn hữu hiệu, những khả-năng và khuynh-hướng của chúng được bộc-lộ. Sau đó, chúng sẽ được hướng-dẫn đúng đắn để lựa chọn những môn học hoặc ngành học thích-hợp. Với sĩ-số quá đông trong một lớp học hiện nay, với sự huấn luyện quá sơ sài về khoa Tâm-lý Giáo-dục học đường, chúng ta khó áp-dụng triết-đề phương-thức cá nhân giáo-dục. Nhưng để khởi đầu, chúng ta có thể thực-hiện.

a) - 1 Chương-trình hướng-dẫn cá-nhân và tập thể 1 học-đường. Chương-trình này đã bắt đầu xuất hiện trong các học-đường Việt-Nam nhưng còn thiếu sót và sai lầm, cần phải được chỉnh-đốn lại.

Sau nữa chúng ta cần phải gieo rắc và tạo cho thanh-niên một tâm-lý phát-triển đem lại cho họ cùng một lượt với chương-trình học, một niềm tự-giác

đề họ đảm-trách lấy số phận của mình và của xã-hội tự nỗ-lực phát-triển bản-thân,

b)- Tăng-cường các hoạt-động giáo-dục ở học đường và thêm 1 số ngành học cần-thiết để cho trẻ có phạm-vi lựa chọn rộng rãi hơn.

c)- Giúp phát-triển đến mức tối đa những học sinh xuất sắc và điu dắt bằng phương-pháp đặc-biệt những trẻ tri chậm.

C.— XÃ-HỘI-HÓA HỌC-ĐƯỜNG

Đây cũng là một trong những khía-cạnh của nguyên-tắc dân-tộc : sự tương-quan giữa giáo-dục và xã-hội. Học-đường không thể tách rời xã-hội mà chính là một xã-hội thu gọn. Học-đường là nơi phản-ảnh những hoạt-động của một xã-hội lành mạnh để chuẩn bị cho trẻ thích-nghi với xã-hội ấy trong tương-lai. Những thái-độ mà xã-hội chúng ta đòi hỏi ở mọi người công-dân là gì ? Ta có thể tạm kể : tinh-thần yêu tổ-quốc, yêu gia-đình nông-nàn, tinh-thần tập-thể, để có thể sống hòa mình với xã-hội chung quanh, tinh-thần trách-nhiệm, đối với bản thân và cộng-đồng, tinh-thần tôn-trọng luật-pháp và kỷ-luật tập-thể.

Tất cả những thái-độ ấy phải được nuôi dưỡng từ học-đường qua các môn học, các hoạt-động giáo-dục. Để cụ-thể-hóa phương-thức giáo-dục này, ta có thể lược kể một vài hoạt-động cần phải thực-hiện.

a)- Chính-đốn lại tổ-chức hiệu-đoàn và đề cao vai trò các hoạt-động hiệu-đoàn, huấn-luyện các cán-bộ hiệu đoàn ở mọi cấp.

b)- Cải-tiến chương-trình các môn học thuộc khoa

kiến-thức xã-hội (Văn-chương - Sử-địa - Công-dân) nhằm đến mục-tiêu phát-triển ý-thức xã-hội qua các môn học.

c)- Cải-tiến phương-pháp giảng dạy, bằng cách khuyến-khích các công-tác tập-thể trong đó sự cộng-tác và phân-công, tinh-thần trách-nhiệm là yếu-tố quyết định của sự thành-công.

b)- Tạo nên sự liên-lạc hữu ích giữa gia-đình và học-đường qua các hội Phụ-huynh Học-sinh, học-đường và địa-phương qua những hoạt-động có lợi-ích hỗ-tương.

D.-) DÂN.CHỦ.HÓA TỔ-CHỨC

a)- Trong phạm-vi tổ-chức ngành Học-chánh Quốc gia có một sự-kiện đáng lưu ý là trong khi sĩ-số gia-tăng từ 400.865 học-sinh bậc Tiểu-học năm 1954 đến 1.662.000 năm 1966, từ 53.501 học-sinh trung-học năm 1954 đến 360.300 học-sinh năm 1966, thì tổ-chức học-vụ đáng lẽ phải được nói rộng để tăng-gia hiệu năng kiểm-soát và thỏa-mãn nhu-cầu, thì ngược lại, dần dần thu hẹp cả về bộ Quốc-gia Giáo-đục Trung-ương gây cho bộ một gánh nặng càng ngày càng chồng chất.

Với tình-trạng an-ninh và giao-thông khó khăn ngày nay, sự kiểm-soát và liên-lạc giữa trung-ương và địa-phương thật là lỏng lẻo. Có lẽ cần phải nghiên-cứu những biện-pháp kiểm-soát thích ứng để thực-hiện một chế-độ phân-quyền rộng rãi để cho sự liên lạc với trung-ương thêm phần chặt chẽ. Tiếng nói của nhân dân qua các đại-diện địa-phương sẽ được chuyển đạt mau lẹ và đầy đủ đến trung

ương. Do đó, nhu-cầu sẽ được thỏa-mãn kịp thời. Với hoàn-cảnh hiện-tại, mặc dầu thiếu thốn về nhân-sự cũng như về phương-tiện, chúng ta phải cố gắng tiến dần đến một chính-sách phân-quyền hữu hiệu.

b) - Một phương-thức dân-chủ thứ hai mà chúng tôi đã đề-cập đến, là mọi chính-sách giáo-dục, muốn được trường-cửu phải là công-trình hợp-tác và tham-khảo của nhiều người, trong đó tiếng nói của nhân dân và của các chuyên-viên giáo-dục, văn hóa phải được đặc-biệt lưu ý. Chúng tôi muốn đề cập ở đây đến vai trò của Hội-đồng Quốc-gia Giáo dục mà chúng tôi mong rằng sẽ góp một phần quan trọng trong chương-trình cải-tiến giáo-dục tương-lai. Hội-đồng Quốc-gia Giáo-dục mà thành phần là những nhà giáo-dục, văn-hóa lỗi-lạc, những vị thân-hào, nhân-sĩ đầy nhiệt-tâm, bầu ra theo thể-thức dân-chủ, phải được cung-cấp phương-tiện hoạt-động và giao phó những thẩm-quyền minh-định. Chúng tôi cũng nghĩ đến các Hội Phụ-huynh Học-sinh, Hội-đồng Dân-quân và Quốc hội tương-lai, mà sự thông hiểu sáng suốt về các nhu-cầu giáo-dục và nguyện-vọng của nhân dân sẽ góp một phần tối quan-trọng trong việc thực-hiện kế-hoạch giáo-dục.

c) - Muốn đi đến dân-chủ thực-sự, tất nhiên phải nói đến trật-tự, một điều-kiện căn-bản để thực hiện. Trong tổ-chức giáo-dục, trật-tự chỉ có khi tất cả các hoạt-động, đều đặt vào qui củ rõ rệt. Tôi muốn nói đến sự qui-chế-hóa một số hoạt-động, tổ-chức và nhân-viên. Đề đơn cử một vài thí-dụ : Qui-chế Đại-học,

đáng lẽ phải ra đời từ 5, 6 năm nay, hiện vẫn chưa có. Ở bậc Trung-học, qui-chế Hiệu-trưởng, Thanh tra, quy-chế giáo-chức chuyên-nghiệp, v. v... đều là những vấn-đề đã được nêu ra từ lâu mà mãi đến nay vẫn còn ở trong vòng nghiên-cứu.

Nói đến trật-tự tức là đặt vấn-đề kỷ-luật học đường. Dân-chủ chỉ có thể thực-hiện trong kỷ luật và chỉ có kỷ-luật mới tạo môi-trường thích-hợp cho giáo-dục phát-triển. Nhưng nhà giáo-dục không tin rằng kỷ-luật học-đường đương nhiên sẽ đến bằng cách tăng-cường số giám-thí, đặt ra những hình-phạt nặng nề để trừng-trị các hoạt-động giáo-dục được đặt vào quy-củ, những cán-bộ giáo-dục kể cả cấp chỉ-huy được đặt vào đúng cương-vị của họ với quyền-hạn và quyền-lợi minh-định, khi chương-trình giáo-dục phù-hợp với khả-năng và nhu-cầu lứa trẻ, và nhất là, khi mỗi giáo-chức trở lại với nhiệm-vụ thuần-túy giáo dục của mình với uy-tín được bảo-vệ, uy-quyền được phục-hồi. Lúc bấy giờ, tinh-thần kỷ-luật đương nhiên sẽ đến với mỗi lứa trẻ và cả với giáo-chức nữa.

Đ. HỮU-HIỆU-HÓA CHƯƠNG-TRÌNH

Với con số 7336 học-sinh và sinh-viên Kỹ thuật và 1177 học-sinh và sinh-viên Nông-Lâm-súc (1966) so với trên hai triệu học-sinh và sinh-viên đang theo đuổi ngành học từ-chương hiện nay, chúng ta còn mong mỗi gì một nền kinh-tế tự-túc tự-cường trong tương-lai. Phát-triển trường-ốc, đào-tạo thêm giáo-chức để thỏa-mãn nhu-cầu của hai triệu sinh-chúng là cần-thiết, nhưng cũng nên coi chừng vì một ngày kia sẽ có hàng vạn con người ôm cấp bằng để mà

ngôi nguyên rủa xã-hội. Họ sẽ là những con người không biết làm, nhưng biết nguyên rủa rất mạnh và rất hữu hiệu.

Vậy cần phải phát-triển nền Trung-học Kỹ thuật và chuyên-nghiệp đến mức độ mà khả-năng của chúng ta cho phép.

Việc này được thể-hiện bằng sự có mặt của một vị kỹ-sư cao cấp là Ông Trần-lưu-Cung làm Thứ-úy Giáo-dục.

Chúng ta cũng phải noi gương các nước tiên tiến, cần phải tạo nên sự dễ-dàng di-động giữa hai ngành học phổ-thông và chuyên-nghiệp để cho trẻ không đủ khả-năng hay hứng-thú (intérêt) về ngành học phổ-thông, có thể di chuyển sang ngành học chuyên nghiệp hay ngược lại ở một cấp nào đó giữa bậc Trung-học.

Như vậy, quan-niệm giáo-dục phổ-thông cần phải sửa đổi lại. Kiến-thức phổ-thông của con người không phải chỉ ở những môn học Quốc-văn, Sử-địa, Toán, Lý-hóa v.v... mà còn phải bao gồm cả những kiến thức rất thực-tiễn giúp cho họ tự mình giải-quyết những nhu-cầu của cuộc sống hàng ngày.

Bản đến chương-trình giáo-dục không thể nói đến những cán-bộ có trách-nhiệm thực-hiện chương trình ấy. Giáo-dục phải được coi là một nghề chuyên môn dành riêng cho những con người có huấn-luyện. Khi quan-niệm giáo-dục không còn là một sự truyền-thụ kiến-thức mà là sự cấu-tạo môi-trường cho con người phát-triển thì cái kỹ-thuật hướng-dẫn con người ấy như thế nào, kẻ được giao phó trách-nhiệm phải biết

nằm vững.

Một chương-trình giáo-dục dù hay bao nhiêu cũng sẽ trở thành vô hiệu nếu giao phó cho những con người vụng về, kém cỏi. Mà nếu trao trách-nhiệm ấy cho những con người chỉ biết nghĩ đến tư lợi thì sự tai-hại không sao kể xiết. Vì vậy, chúng tôi tha thiết kêu gọi *hãy trả lại cho chuyên - môn những con người được huấn - luyện, và có kinh - nghiệm trong nghề, hãy trả lại môi học - đường cho những con người tha-thiết yêu nghề, yêu trẻ*. Như vậy việc đầu tư giáo dục mới có ý nghĩa đem lại những lợi-ích thiết-thực. Vấn-đề nhân-sự là điều-kiện tối quan-trọng để thực hiện mọi kế-hoạch.

V. — Kết-Luận

Trong niềm hân-hạnh được tiếp-xúc quý vị ngày hôm nay, chúng tôi chỉ làm một công việc sơ khởi là nhận-định vấn-đề giáo-dục và đề-nghị một vài phương-thức hoạt-động trong giai-đoạn sắp tới. Chúng tôi không có ý định và không thể phản lại những ý nghĩ nêu trên trình-bày một kế-hoạch giáo-dục trường kỳ hay đoản-kỳ, vì một chánh-sách hay một hoạt-động giáo-dục không thể là sáng-kiến độc-đoán của một cá nhân hay một nhóm người ít ỏi, như chúng tôi đã nhấn mạnh trên đây.

Trong công cuộc này, chúng tôi mong đợi rất nhiều ở sự lưu-tâm đặc-biệt của Nội-Các, của Hội-đồng Dân-Quân và Quốc-hội tương-lai về mối tương-quan giữa giáo-dục với hoàn-cảnh chánh-trị, xã-hội và kinh

tế của đất nước, để dành cho Bộ Giáo-dục những phương-tiện rộng-rãi hầu hoàn-thành sứ-mạng.

Chúng tôi rất kỳ vọng ở những sáng-kiến và nguyện-vọng quần chúng và các nhà chuyên-môn qua Hội-đồng Quốc-gia Giáo-dục để cùng chúng tôi hoạch định một kế-hoạch phát-triển và cải-tổ giáo-dục có tính-cách trường-cứu hợp với nhu-cầu và hoàn-cảnh của đất nước.

Chúng tôi cũng trông cậy rất nhiều ở sự thông cảm của Phụ-huynh học-sinh trong toàn quốc về những nỗi khó khăn của chánh-quyền trong hoàn cảnh đặc-biệt này, sẵn sàng tiếp tay với Bộ Giáo-dục để cùng giải-quyết những vấn-đề giáo-dục cấp-bách hiện-tại.

Nhưng thưa quý vị, một chánh-sách được hoạch-định, dầu đúng, phải có một chương-trình thích hợp để thi-hành, một chương-trình dầu thích-hợp phải có một kế-hoạch hợp lý để thực-hiện. Nhưng chánh-sách, chương-trình, kế-hoạch đều biến thành vô-dụng, nếu không có người và không có phương-tiện để thực hiện nó. Vấn-đề căn-bộ và ngân-sách vẫn là những vấn đề căn bản. Và có lẽ vì những vị tiên-nhiệm của tôi thiếu những yếu-tố nhân-lực và tài-lực đó mà nền giáo dục ta đi đến chỗ bế-tắc. Vì chiến-tranh một số không nhỏ giáo-chức đã bị động-viên, và ngân-sách Quốc-gia Giáo-dục của Việt-Nam Cộng-Hòa chỉ chiếm có 4% ngân-sách quốc-gia, trong khi ở nhiều nước tỉ-lệ giáo dục chiếm đến 25-35% hay hơn nữa. Đó là vấn-đề căn-bản.

Kính chào quý vị.

